

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐԻՆ
ՍՐԲՈՒԹՅՈՒՆ Տ. ՊԻՄԵՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ ՀՈՎՎԱԿԱՆ
ԱՅՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

1972 թվականի մայիս և հունիս ամիսներին Մոսկվայի և համայն Ռուսաստանի Նորին Սրբություն Տ. Պիմեն Պատրիարքը, սիրալիք ու եղբայրական հրավերովը Ալեքսանդրիայի և համայն Աֆրիկայի, Դամասկոսի և Երուսաղեմի հույն ուղղափառ եկեղեցիների Պատրիարքների, մեծ շքախմբի ուղեկցությամբ հովվական այցելություն է տալիս վերոհիշյալ վայրերի պատմական վանքերն ու եկեղեցիները, ինչպես նաև այդ երկրներում գտնվող ռուսական եկեղեցիներն ու համայնքները:

Այս ուխտագնացությունը նշանակալից է մանավանդ մեր օրերին, երբ քրիստոնյա քույր եկեղեցիները, արդի կյանքի մեծ հրամայականի առաջ, դուրս են եկել իրենց մեկուսացումից, մոտենում են միմյանց, փորձում են միասին աղոթել ու աշխատել հավաքական ճիգերով, էկումենիկ ոգով, Քրիստոսի մեկ և ընդհանրական եկեղեցու փառքի, աշխարհի խաղաղության ու ժողովուրդների եղբայրության համար:

Այս ոգով առաջնորդված ու այս մտածումների լույսի տակ հովվական իր այցելության ժամանակ Նորին Սրբություն Տ. Պիմեն Պատրիարքն այցելում է նաև Երուսաղեմի, Դամասկոսի և Կահիրեի հայոց եկեղեցիներն ու վանքերը, օրհնում հայ հավատացյալներին:

Պաշտոնական առիթներով եկեղեցիներում և ապա սեղանների շուրջ արտասանված բարիգալստյան և ողջույնի խոսքերը խանդավառ ու ջերմ մթնոլորտում վերածվում էին հայ և ռուս եկեղեցիների և հոգևորականության միջև հոգևոր եղբայրության սրբազան տոնի և դաշինքի:

Հայ և ռուս եկեղեցիների եղբայրական հարաբերությունների պատմությունը դարերի հնություն ունի:

Ավանդություն դարձած պրտագին ու ջերմ այդ հարաբերությունները շարունակվում են և ամրապնդվում հայ և ռուս եկեղեցիների և երկու ժողովուրդների միջև մանավանդ մեր օրերին, Ս. Տ. Վազգեն Ա Հայոց Հայրապետի օրով, ավելի լայն չափով և ընդգրկումով:

«Հայ ժողովրդի և եկեղեցու անքակտելի միասնությունը ռուս եղբայրական ժողովրդի և եկեղեցու հետ խարսխված է ավելի քան երկու հարյուր տարիների բարեկամության հաստատում պատվանդանի վրա, պատվանդան, որ ինչպես անցյալում, այսօր էլ հանդիսանում է վերածնված Հայաստանի ապրելու, գոյատևելու և ազատորեն զարգանալու պայմանը և գրավականը», հաստատում է Հայոց Հայրապետը Մոսկվայում, ռուսական Զագորսկի վանքում, Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքի գահակալության առթիվ արտասանած իր ողջույնի խոսքի մեջ (տե՛ս «Էջմիածին» ամսագիր, 1971, հունիս-հուլիս, էջ 14):

Ահա թե ինչու երբեք պատահականություն չէր, որ Կահիրեի, Դամասկոսի, Երուսաղեմի հայ համայնքներն ու ազգային իշխանություններն ու ողջ հավատավոր ժողովուրդը ուրախությամբ և ջերմորեն ընդունեին Մոսկվայի և համայն Ռուսաստանի Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքի շնորհաբեր այցելությունը հայոց եկեղեցիներն ու վանքերը:

Ստորև «Էջմիածին» ամսագրի ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում քաղվածաբար Մայր Աթոռ Սուրբ Եկեղեցու պաշտոնական գրություններից Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքի այցելության վերաբերյալ որոշ հատվածներ:

Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը Երուսաղեմի հայոց վանքում

Մայիսի 17-ին Մոսկվայի և համայն Ռուսաստանի Նորին Սրբություն Ս. Պիմեն Պատրիարքը իր շքախմբով ժամանում է Երուսաղեմի մոտ Լիդյայի օդանավակայան, որպես Երուսաղեմի հունաց Պատրիարքի թանկագին հյուրը:

Երուսաղեմի հայոց ամենապատիվ Ս. Եղիշե սրբազան պատրիարքը Լիդյայի օդանավակայանում, բարձրանալով օդանավ, անձամբ ողջունում և բարի գալուստ է մաղթում թանկագին հյուրին և նրա շքախմբի անդամներին, հանուն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի, իր և սրբոց Հակոբյանց միաբանության, ընկերակցությամբ լուսարարապետ տ. Հայրիկ արքեպ. Ասլանյանի: Հուզիչ էր երկու հոգևոր պետերի եղբայրական համբույրը:

Մայիսի 18-ին, հաջորդ օրը, Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքն իր շքախմբով այցելում է հայոց պատրիարքարան:

Հայոց մայրավանքի մեծ դարբասի առաջ Նորին Սրբություն Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը, ժողովրդական խանդավառ արտահայտությունների մեջ, «Հրաշափառ»-ով առաջնորդվում է ս. Հակոբյանց Մայր տաճար՝ ընկերակցությամբ տ. Եղիշե սրբազան պատրիարքի և ս. Գլխադիր մատրան մեջ իր աղոթքն ու ուխտը կատարելուց հետո, տաճարի Ավագ սեղանի բեմից օրհնում է ժողովրդին:

Ապա տ. Եղիշե սրբազան պատրիարքը, ի պատիվ Մոսկվայի և համայն Ռուսաստանի Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքի և նրա շքախմբի անդամների, կազմակերպում է հայոց պատրիարքարանի շքեղ դահլիճում փառավոր

Նորին Սրբությունն ռուսաց Տ. Պիմեն պատրիարքը և Նորին Ամենապատվություն
Տ. Եղիշե հայոց պատրիարքը Սրբոց Հակոբյանց վանքի գլխավոր մուտքի առաջ
ողջագործման պահին. Երուսաղեմ

ընդունելություն, որին ներկա են լինում Երուսաղեմի հոգևոր բոլոր պետերը՝ իրենց շքախմբերով, Երուսաղեմի դիվանագիտական ողջ անձնակազմը, պետական բարձրաստիճան պաշտոնակատարներ, համալսարանի, ակադեմիայի, թանգարանի նախագահներ, Երուսաղեմի քաղաքագլուխը, կառավարչապետը, պաշտոնական այլ անձնավորություններ և հայ համայնքի ընտրանին:

Մաշկերույթն անցնում է ջերմ ու խանդավառ մթնոլորտում: Երկու պատրիարքները ողջունի և բարիգալստյան ճառեր են փոխանակում:

Տ. Պիմեն Պատրիարքի Երուսաղեմ գտնվելու առիթով կազմակերպված եկեղեցական հանդիսություններին և պաշտոնական ընդունելություններին մասնակցում է անձամբ ամենապատիվ տ. Եղիշե սրբազան պատրիարքը:

Մայիսի 25-ին Տ. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը հրաժեշտ է առնում Երուսաղեմի և Բեթլեհեմի տերունական սրբավայրերից, վանքերից, քույր եկեղեցիների հոգևոր պետերից և մեկնում Սոֆիա:

Օդանավակայանում մեծանուն հյուրին և նրա շքախմբի անդամներին ճանապարհում է անձամբ դարձյալ տ. Եղիշե սրբազան պատրիարքը:

Հուզիչ էր կրկին անգամ արձանագրել ողուսաց և հայոց սրբազան երկու պատրիարքների ողջագուրումը վերջին պահին օդանավակայանում:

Եղբայրական այս ջերմ ու անկեղծ համբույրը խորհրդանշում էր ի Բրիստոն երկու եկեղեցիների և հայ ու ռուս հաղթանակալ ժողովուրդների եղբայրությունն ու սերը:

Տ. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը Կահիրեում

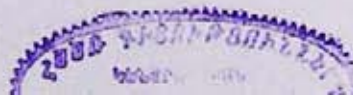
Ապրիլի 28-ին Նորին Սրբություն Տ. Պիմեն Պատրիարքը իր շքախմբով ժամանում է Կահիրե, որպես հյուրը Եգիպտոսի և համայն Աֆրիկայի հույն օրթոդոքս եկեղեցու պատրիարքի:

Եգիպտոսի հայոց առաջնորդական տեղապահ տ. Զավեն եպս. Չինչինյանը, ազգային-եկեղեցական մարմինների ներկայացուցիչներով դիմավորում է օդանավակայանում Տ. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքին և հանում Հայոց Հայրապետի և Եգիպտոսի հայ համայնքի բարի գալուստ է մաղթում:

Այնուհետև տ. Զավեն սրբազանը թե՛ Ալեքսանդրիայում և թե՛ Կահիրեում ներկա է լինում և բարիգալստյան խոսքերով հանդես է գալիս միշտ ու ամենուրեք, պաշտոնապես, Տ. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքի այցելության առթիվ կազմակերպված եկեղեցական հանդիսությանը և ընդունելությանը՝ ընկերակցությամբ տ. Ներսես Ծ. վրդ. համբույնյանի և տ. Սահակ Կալաբի թեմ. Եպարյանի և թեմական ժողովի ատենապետ Հարություն Ամատունու:

Մայիսի 2-ին, երեքշաբթի օրը, երեկոյան ժամը 17-ին, հանում Ն. Սրբություն Տ. Պիմեն Պատրիարքի, նրա շքախմբի անդամներից Կիևի Ֆիլարետ միտրոպոլիտը, Տուլայի և Պիլովի Յուվենալի միտրոպոլիտը և Պյոտր քահանան պաշտոնական փոխադարձ այցելություն են տալիս Կահիրեում. հայոց առաջնորդարան և ջերմորեն ու հարգալից մեծարանքով ընդունվում առաջնորդական տեղապահ տ. Զավեն սրբազանի, տ. Ներսես Ծ. վարդապետի, քահանայից դասի և ազգային իշխանությանց բոլոր անդամների կողմից:

Հանդիպման ժամանակ մտերմիկ մթնոլորտում տ. Ֆիլարետ միտրոպոլիտը և տ. Զավեն եպիսկոպոսը ողջույնի ու բարիգալստյան եղբայրական սրտառույ ճառեր և նվերներ են փոխանակում:

Կահիրեի եկեղեցասեր տիկնանց հանձնախմբի անդամները պատշաճ պատվասիրությամբ մեծարում են հարգելի հյուրերին:

Այնուհետև Կահիրեի հայոց ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու զանգերի զվարթ դողանջի ներքո և «Հրաշափառ»-ով քույր եկեղեցու ներկայացուցիչները առաջնորդվում են եկեղեցի, ուր տեղի է ունենում Էկումենիկ աղոթք:

Հյուրերն ապա այցելում են Ապրիլյան եղեռնի ճախատակների հիշատակին կառուցված մատուռ և աղոթում հայ ճախատակների խնկելի հիշատակի համար:

Մայիսի 8-ին, չորեքշաբթի օրը, երեկոյան, տ. Զավեն սրբազանը, ընկերակցությամբ տ. Ներսեն ծ. վարդապետի, տ. Սահակ ավագ քահանայի և քաղաքական ժողովի անդամների, «Ծեփըրտ» հյուրանոցում բարիգալատյան պաշտոնական այցելություն է տալիս տ. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքին և, համուն եզրիտահայ թեմի, Նորին Սրբությանն է նվիրում Կահիրեի հայ ոսկերիչների պատրաստած թանկագին մի հուշանվեր:

Հանդիպման ժամանակ Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը իր գոհունակությունն է հայտնում այս այցելության համար և շեշտում կարևորությունը հայ և ռուս եկեղեցիների միջև գոյություն ունեցող սիրալիր հարաբերությունների, մանավանդ ա՛յս օրերին, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ս. Տ. Վազգեն Ա-ի և իր գահակալության շրջանում:

Մայիսի 4-ին, հինգշաբթի օրը, Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը իր շքախմբով մեկնում է Դամասկոս:

Մոսկվայի և համայն Ռուսաստանի Սրբազան Պատրիարքին և նրա շքախմբի անդամներին օղանալակայանում ճանապարհում են նաև տ. Զավեն եպիսկոպոսը, տ. Ներսեն ծ. վարդապետը և ազգային-եկեղեցական մարմինների ներկայացուցիչներ:

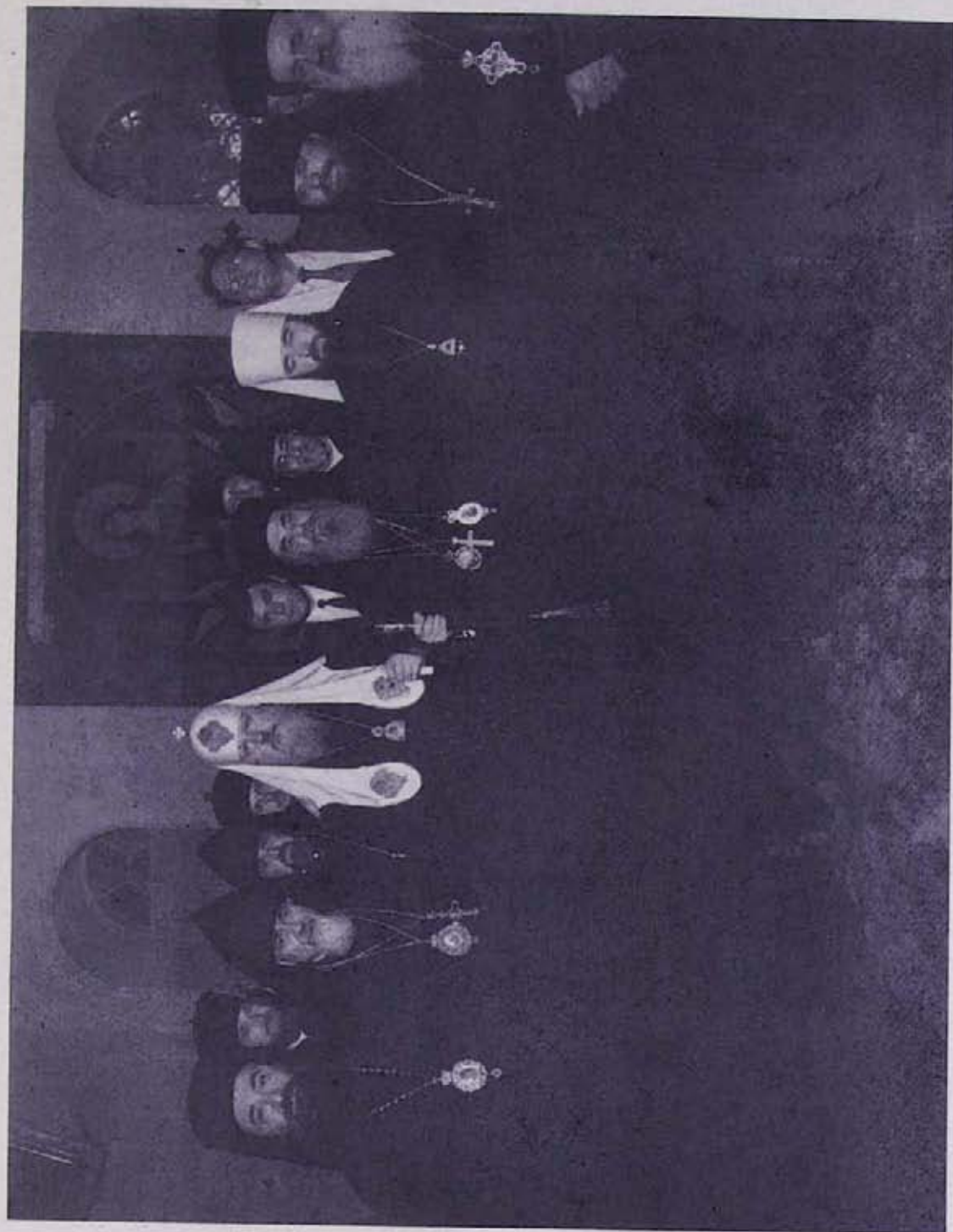
Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը Դամասկոսում

Մայիսի 4-ին, հինգշաբթի օրը, Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը իր շքախմբով ժամանում է Դամասկոս, որպես թանկագին հյուր հույն օրթոդոքս պատրիարքության:

Հանուն Ամենայն Հայոց Հայրապետի և Դամասկոսի ազգային-եկեղեցական իշխանության, առաջնորդ տ. Կորյուն ծ. վրդ. Մանվելյանը օղանալակայանում բարի գալուստ է մաղթում քարձրատիճան հյուրին՝ ընկերակցությամբ քահանայից դասի և ազգային իշխանության ներկայացուցիչների:

Դամասկոսում ևս հայ համայնքի առաջնորդ տ. Կորյուն ծ. վրդ. Մանվելյանը միշտ և ամենուրեք ներկա է լինում Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքի այցելության առիթով կազմակերպված եկեղեցական հանդիսությանը և պաշտոնական ընդունելությանը՝ ընկերակցությամբ տ. Ծավարշ քհն. Ավագյանի, քաղաքական ժողովի անդամների:

Մայիսի 5-ին, ուրբաթ, ժամը 16.30-ին, Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքը իր շքախմբով այցելում է Դամասկոսի հայոց ս. Սարգիս վանք և ապա ընդունելության դահլիճ և ջերմորեն ու խանդավառ արտահայտություններով դիմավորվում առաջնորդ հոր, քահանայից դասի, ազգային-եկեղեցական մարմինների և խոտներամ հավատացյալների կողմից: Սրտագին հյուրասիրության ժամանակ ողջույնի և բարիգալատյան ճառեր են փոխանակվում, ինչպես նաև հուշանվերներ:

ԻԿՈՒՄԱՆՔ, ՀԱՅՈՑ ԵՎ ՀՈՒՆԱՑ ՍՊԻՐԱՆԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿՆԵՐԸ Ս. ՀԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱԺԱՐԻ ՄԵՋ. ԵՐԿՐԱՆԱԳԵՄ

Մայիսի 6-ին, շաբաթ օրը, ժամը 12-ին, տ. Կորյուն ծ. վարդապետը, ընկերակցությամբ քաղաքական ժողովի անդամների, հանուն Դամասկոսի հայ համայնքի, ուսաց վանքում պաշտոնական այցելություն է տալիս Սրբազան Պատրիարքին և արժանանում նրա օրհնությանը:

Մայիսի 8-ին, երկուշաբթի օրը, Ս. Պիմեն Սրբազան Պատրիարքին Դամասկոսի օղանալականում ճանապարհում են նաև տ. Կորյուն ծ. վրդ. Մանվելյանը, տ. Ծախարշ քահանան և Դամասկոսի ազգային-եկեղեցական մարմինների ներկայացուցիչներ:

«Էջմիածին» ամսագրի խմբագրությունը մեծ ուրախությամբ է արձանագրում Մոսկվայի և համայն Ռուսաստանի Նորին Սրբություն Ս. Պիմեն Պատրիարքի այցելության արձագանքները Եգիպտոսի, Դամասկոսի հայոց եկեղեցիներն ու համայնքները, Երուսաղեմի հայոց ս. Հակոբյանց պատմական ու դարավոր վանք, որպես պայծառ վկայություն մեր օրերում հայ և ռուս եկեղեցիների և նրանց հոգևոր պետերի ի Քրիստոս եղբայրության և սիրո անկեղծ զգացմունքների, ինչպես նաև հայ և ռուս եղբայրական ժողովուրդների դարավոր բարեկամության:

